

UTDRAG AV ÅRSMELDING 2008

- RESULTATER MÅLT MOT DE SEKS
STRATEGIMÅLENE TIL NSG

Bilder fra næringen og begivenheter i 2008

- på lag med naturen

SENTRALSTYRET I 2008:

Ove Ommundsen
STYRELEDER

Magnhild Nymo
NESTLEDER

Erling Offerdal
STYREMEDLEM

Ingrid Arneng
STYREMEDLEM

NSGs styre og ordfører (2008-2010),
valgt på landsmøtet i Stavanger i mars 2008.

Øivind Gurandsrud
STYREMEDLEM

Kristin Bakke Lajord
STYREMEDLEM

Olav Edvin Heggvold
STYREMEDLEM

Vivi Lindholm
ORDFØRER

NORSK SAU OG GEIT I 2008

**12.207
medlemmer/
abonnenter**

**Sentralstyre
Landsmøte
Representantskap
Administrasjon**

NSG
Norsk sau og Geit

**389 lokallag
18 fylkeslag**

Faglige utvalg:

- Beite og utmark
- Avlsråd Sau
- Fagråd Geit
- Gjeterhund
- Ull og klipping

1

Økonomi og marknad

NSG har som mål å skape ein økonomi for småfeholdet, minst på gjennomsnitt med dei andre produksjonane i landbruket.

UTDRAG FRA MÅLOPPNÅELSE I 2008:

«Det går likar no»

Landsmøtet for to år siden gav styret sterke innspill på å få til en bedre økonomi i småfeholdet. Vi har til en viss grad lyktes, da vi har fått økt målprisene både på melk og kjøtt. Dessuten har vi fått en betydelig bedring på tilskuddssiden.

Spesielt har jordbruksoppgjørene de siste tre årene gått i riktig retning for saueholdet, som i perioden 2006-2009 har fått en netto inntektsvekst på 84 000 kroner.

Regnskapstall viser et dekningsbidrag for sau på kr 2.595,- pr. vinterføra dyr når tilskuddene er regnet med. Dette er den største økonomiske framgangen siden 1970-talet. Vi har nesten like gode resultat som melkeproduksjon på ku. Geita gjør det faktisk litt bedre. Administrasjonen og styret i NSG har jobbet knallhardt, både på vanlig og utradisjonelt vis, for å oppnå dette delmålet.

Beregnet utslag for inntektsøkning, inkludert anslått kostnadsvekst for referansebrukene etter oppgjøret, er i 2009 kr 25.600 for geit og kr 21.600 for sau.

Det er nok likevel en generell skuffelse i næringa over at det ikke har kommet enda mer til det grasbaserte husdyrholdet gjennom økt beitetilskudd, spesielt på utmarksbeitetilskuddet.

Det generelle resultatet endte med en økning i avløsertilskuddene og på beitetilskuddet, reduksjon i bunnfradraget og reduksjon i avgrensningen i produksjonstilskuddet for pensjonister.

Saueholdet fikk økning i målpris, og driftstilskuddet ble fjernet til fordel for økning i husdyrtilskuddene. I tillegg kom det en økning i kvalitetstilskuddet på lammeslakt og i økologisk sauehold. For geiteholdet kom det påplussing i målpris og grunntilskuddet for geitemelk og driftstilskuddet for melkegeit. Det kom også en økning i husdyrtilskuddene. Grensa for tilskudd til kjeslakt ble imidlertid hevet fra 3,5 til 5 kg, uten at dette var ønsket fra næringas side. Prosjekt friskere geiter ble videreført.

2

Produksjonsvilkår

NSG skal arbeide for at naturen vert forvalta gjennom ein bærekraftig bruk der utmarka er den viktigaste produksjons- og kulturfaktoren.

UTDRAG FRA MÅLOPPNÅELSE I 2008:

Vanskelig rovviltdialog

Rovviltpolitikk og -forvaltning tok mye tid og ressurser i organisasjonen også i 2008. Likevel har vi ikke oppnådd så mye på rovviltsiden som vi ønsket. Det har vært veldig vanskelig å komme i dialog med den politiske ledelsen i Miljøverndepartementet. Tapene på beite er fremdeles store, antall rovdyr øker jevnt og trutt, og de sprer seg over hele landet.

Utfordrende sykdom

I 2008 dukket sykdommen Smittsom fotråte opp i norske sauebesetninger, etter å ha vært antatt utryddet i Norge i 60 år. De første tilfellene ble avdekket i Buskerud og Telemark, men det viste seg at omfanget var større enn man først trodde, og at det var visse områder i Rogaland som var hardest rammet.

Sammen med Helsetjenesten for sau startet NSG i september kartleggingsprosjektet «Snu sauene». I desember ble prosjektet utvidet til det mer omfattende «Friske føtter», der også Veterinærinstituttet og Mattilsynet i større grad ble involvert.

Mattilsynet tok prøver i de besetninger det ble funnet klauvforandringer, og etter analysering var det ved årsskiftet påvist bakterier i ca. 400 besetninger. Hovedprosjektet «Friske føtter» skal gå over 5 år, og er foreløpig finansiert gjennom jordbruksavtale- og omsetningsmidler på i alt 18,6 mill. kroner.

Politisk satsing på utmarksbeite

Beiting i utmark er hovedgrunnlaget for produkt- og verdiskapingen i våre næringer. Satsingen i forkant av jordbruksoppjøret 2008 hadde en klar beitebruksprofil, og NSG har gjennom året hatt kontakt med departement og faglag vedrørende flere saker innen utmarksbeitebruk.

NSG registrerte også i 2008 jevnt over stor interesse omkring ordningen Organisert Beitebruk (OBB), beitelagsorganisering, beiterett, beitekartlegging, tapsproblematikk m.v.

Ordningen med samarbeidsadvokater for bistand i juridiske spørsmål, knyttet til beitenæringen, er svært nyttig og mye brukt. For region Vestlandet er det gjort avtale om en utvidelse av advokatorordningen.

Dyrevelferd

NSG er opptatt av dyrevelferd. Laget arbeider på flere arenaer og med en rekke oppgaver som faglig eller politisk har dette som tema. Blant annet kan nevnes sikkerhet langs vei og jernbane, sporingsutstyr for beitedyr, gode husløsninger, sykdomsforebygging og rovviltpolitikk og -forvaltning.

Handlingsplaner for dyrevelferd er styringsdokumentene for lagets arbeid. Planen for saueholdet ble revidert ved årsskiftet.

I NSGs dyrevelferdsarbeid har det i 2008 særlig vært fokusert på utarbeidelsen av materiell til kompetansekurs, for at småfenæringen skal kunne møte velferdsforskriftens krav til dokumenterbar kompetanse fra 1. januar 2010. Det har vært stor kursaktivitet i lokallagene siste halvår av 2008.

Gjeterhund

En prioritert oppgave i Gjeterhundrådet i 2008 har vært å lage et nytt opplegg for opplæring og bruk av gjeterhunddommere. Samtidig ble det også opprettet en prøvenemnd som blant annet skulle ha et spesielt ansvar for Norgesserien.

I 2008 ble det avviklet 226 prøver med deltakelse fra i alt 678 hunder og 395 førere. Norgesmesterskapet ble arrangert 17.-19. oktober i Stryn.

3

Faglege utfordringer

NSG har som mål å utvikle og kvalitetssikre produkta gjennom avlsarbeid og krav til egne innsatsfaktorar.

UTDRAG FRA MÅLOPPNÅELSE I 2008:

Nye avlsmål og endret vektlegging i sauavlen

Avlsrådet for sau har revidert avlsplanene og gjort flere endringer når det gjelder avlsmåla. Alle rasegruppene fikk justert vektleggingen mellom egenskapene. Mest diskusjon er knyttet til vektleggingen av lammetail innen NKS. På 2 år er denne redusert fra 23 til 15 prosent.

For spælsau er den viktigste endringen at en ikke lenger ønsker å øke lammetailen. Det ble også stadfestet at avlsmålet for spælsau er en kvit ullfell.

Det ble i 2008 også innført en ny egenskap i avlsmålet, «Morsevne vår», beregnet fra vårvekt på lam. Den gamle egenskapen «Morsevne», beregnet fra høstvekt, ble erstattet av «Morsevne slakt», beregnet fra slaktevekt.

Ingen avl på nytt gen

I 2005 ble det funnet en variant av myostatin-genet i NKS som gir kjøttfulle og fettfattige lam. Fordi dette genet også gir uønska bieffekter, vedtok avlsrådet at det ikke skal utnyttes i et systematisk avlsopplegg i NKS-rasen og at alle seminværer skal genteres. Dyr som er påvist som bærer av den uønska genvarianten skal slaktes. Funn av en liknende genvariant hos spælsau skal håndteres på liknende måte.

Avlsmessig framgang

Gjennomsnittlig indeksnivå for hver årgang avkomsgranskede prøveværer gir en god indikasjon på effektiviteten i avlsarbeidet vårt. Vi ser at de to siste årgangene av NKS og spælsau viser en mye større avlsmessig framgang enn tidligere år. Det

skyldes i hovedsak krav om økt bruk av semin og større vektlegging på lammets egen O-indeks ved uttak av prøveværene enn tidligere.

Kasein og franske gener i geitavlen

Nytt i 2008 var at det ble satt inn bukker i avlen som er halvkryssninger mellom norsk melkegeit og fransk alpine. Så langt tyder alt på at genotypene «Ikke-null*Ikke-null» og «Ikke-null*Null», som disse har, gir bedre melke kvalitet i form av en reduksjon i frie fettsyrer og bedre ystbarhet. De vil også kunne bidra til å håndtere et ellers mulig innavlsproblem, fordi de medfører økt genetisk variasjon.

Halvert bukkeringsdrift

På grunn av bl.a. økende deltakelse i sykdoms-sanering har nesten halvparten av bukkeringene innstilt driften i løpet av de siste årene, og i 2008 var bare 15 bukkeringer i drift.

Økologisk sauehold

Regjeringen har som mål at en vesentlig del av det norske saueholdet skal være økologisk innen 2015. NSG er en sentral deltaker i Landbrukets Forsøksringers prosjekt «veiledningsopplegg for økologisk sauehold», og har stilt organisasjonsapparatet sitt til rådighet for informasjon. I hvert nummer av Sau og Geit i 2008 har det vært artikler om økologisk sauehold.

NSG har videre kommet med en rekke innspill til avtalepartene i jordbruket om å styrke de økonomiske rammevilkårene for økologisk sauehold.

4

Eigen organisasjon

NSG er ein fagleg medlemsorganisasjon som skal utvikle seg gjennom klare mål og møte utfordringar i forkant.

UTDRAG FRA MÅLOPPNÅELSE I 2008:**Salg av Parkveien 71**

På bakgrunn av en vurdering av framtidig vedlikehold, utnytting av kapitalavkastning og ressursbruken ved eiendomsdrift, startet styret i NSG i begynnelsen av 2008 en utredning av muligheten for å selge Parkveien 71 i Oslo. Representantskapet ga fullmakt til videre arbeid. Det ble sett på ulike alternativer, og gjennomført en eksternt, uavhengig konsekvensutredning som konkluderte med anbefalt salg.

Etter taksering og innkommet bud, ga representantskapet styret fullmakt til salg, forutsatt en minstepris på 19,3 millioner. Det er gjort avtale med en kjøper om salg av Parkveien 71.

Bedre økonomi

Årsregnskapet for 2008 viser et overskudd på kr 416.679. I forhold til budsjettet, som var utarbeidet med et underskudd på kr 585.000, er dette et vesentlig bedre resultat. Dette skyldes i hovedsak økt kontingentinnang, økte renteinntekter, samt innsparinger på kostnadssiden.

Medlemsutvikling/-verving

I takt med den generelle nedgangen i antall yrkesutøvere i småfeholdet i Norge, har det også i 2008 vært en nedgang i medlemstallet i NSG. Nedgangen har imidlertid flatet ut og var det siste året på kun 2,1%, noe som er betydelig lavere enn reduksjonen de foregående årene. Totalt hadde organisasjonen i 2008 i alt 12.207 medlemmer, direktemedlemmer og abonnenter, fordelt på 18 fylkeslag og 389 lokallag.

I 2008 ble det vervet 218 nye medlemmer av 83 ulike ververe. I tillegg til en liten vervepremie pr. nytt medlem, premieres de beste med flotte premier.

Årets superverver ble Jon Egil Østerhus fra Suldal, som vervet hele 25 nye medlemmer!

Organisasjonskurs for tillitsvalgte

Arbeidet med å arrangere organisasjonsbyggende kurs for tillitsvalgte i lokal- og fylkeslag, basert på «Lagspermen», fortsatte i 2008. Lagspermen ble utviklet i 2007 og omfatter informasjon om NSG og det øvrige lagsapparat.

Vivi Lindholm holdt kurs for Oppland, Vestfold, Nord-Trøndelag og Troms.

VM i saueklipping og ullhåndtering i Norge!

2008 har vært et begivenhetsrikt år for norsk saueklipping og ullhåndtering. VM ble arrangert i Norge for første gang. Dette ble et flott arrangement i Bjerkeim med bortimot 40.000 tilskuere og stor mediedekning. Stina Bakkedal tok bronse i den individuelle konkurransen i ullhåndtering og sølv sammen med Jorunn Vesterøy i lagkonkurransen!

NM ble også arrangert i Bjerkeim, og Rolf Gravdal ble norsk mester for tiende gang, mens John Gerhard Håkull vant klassen for ullhåndtering.

I 2008 ble det arrangert 12 klippekurs med til sammen 78 deltakere.

Eierinseminører

I 2008 gjennomførte NSG Semin 13 kurs i eierinseminering på sau. Det ble utdannet 176 nye inseminører, og det totale antall eierinseminører på sau i Norge er nå 2.252.

Eierinseminasjon av geit ble godkjent av Mattilsynet i 2006. Interessen for kurs har også i 2008 vært stor hos geiteholderne, og det finnes nå ca. 130 godkjente eierinseminører av geit her i landet.

5

Politikarkontakt og alliansebygging

NSG har som mål å informere politikarar og andre om verdien av eit sterkt småfehold.

UTDRAG FRA MÅLOPPNÅELSE I 2008:**NSG i samfunnsdebatten**

NSG har hatt jevnlig kontakt med presse, fagorganisasjoner, myndigheter og politisk miljø gjennom året, både sentralt, på fylkesplan og lokalt. Kontakten har vært i form av alt fra høringssaker, samarbeidsmøter og diskusjonsfora, til brev, pressemeldinger, intervjusituasjoner og annet. Temamessig har kontakten spent bredt, men kanskje likevel med hovedvekt på mat, økonomi og marked, dyrevelferd, rovdyrforvaltning, utmarksbeite og sykdomsbekjempelse.

Under Representantskapsmøtet i mars deltok for eksempel Bjarne Undheim fra Norges Bondelag, Ole Anton Teigen fra Norsk Bonde- og Småbrukarlag og statssekretær Ola T. Heggem fra Landbruks- og Matdepartementet i forbindelse med en diskusjon rundt økonomien i småfæneringen.

Særlig tett har kontakten vært med Mattilsynet, Animalia og tilhørende departement vedrørende utbruddene av smittsom fotråte sommeren 2008. Vi har også hatt et nært samarbeid med Miljøverndepartementet med underliggende direktorater og fylkesmennene i forbindelse med rovdyrforvaltning og tap av dyr på beite.

GJENSIDIGE

6

Informasjon

NSG skal vere nyskapande og dagsaktuell i informasjons- og kommunikasjonsarbeidet.

UTDRAG FRA MÅLOPPNÅELSE I 2008:

Sau og Geit

Den redaksjonelle profilen for Sau og Geit har blitt videreført etter omleggingen i 2005, med et enda mer leservennlig medlemsblad som mål. Bladet kom også i 2008 ut med 6 nummer og det totale sidetallet på 416 er omtrent som foregående år.

I den nye profilen ønsket vi å bringe mer stoff om produkter, produktutvikling og reportasjer fra bedrifter som satser på produkter fra småfeholdet. Utbruddet av fotrâte har imidlertid krevd mye av plassen i bladet gjennom året, og har derfor gått ut over prioriteringen av annet stoff.

Etter at hvert nummer er sendt ut, er lederen og en av fagartiklene lagt ut på websidene til NSG, sammen med en lavoppløselig versjon av hele bladet.

Annonsørene våre har støttet godt opp om tidsskriftet, og 2008 ble et rekordår med hensyn til annonseinntekter.

Hjemmesidene til NSG

Det jobbes stadig med å forbedre NSGs websider: www.nsg.no. De blir som regel oppdatert flere ganger i uka. Sidene har søkefunksjon, stoffet er strukturert etter fagområder.

I 2008 har sidene hatt over 400.000 besøk, som gir et gjennomsnitt på ca. 1.100 om dagen. Enkelte dager har trafikken vært godt over 2 000.

Kommunikasjon i lagsapparatet

I tillegg til å informere i Sau og Geit og på hjemmesidene, sender NSG hvert år ut rundskriv til fylkeslagene og lokallagene. Lokallagene har fått fire rundskriv i 2008.

Leder og sekretær i fylkeslagene får jevnlig rundskriv pr. e-post, og mange fylkeslag sender også referater og annen informasjon til NSG sentralt. I høringssakene i 2008 har det kommet mange gode innspill fra fylkeslagene.

Profilering

Hele organisasjonen jobber fortløpende med profilering utad, og i 2008 har laget blitt profilert under flere større arrangement. Fem nye profileringsrullegardiner i størrelse 60x160 cm er blitt laget. Disse skal brukes sentralt og lånes ut til lokallag og fylkeslag ved behov.

Det ble også kjøpt inn nye profileringsjakker i svart fleece, og et nytt parti med grønne NSG-kjeledresser.

Postadresse:
Postboks 2323 Solli
0201 Oslo

Kontor:
Parkveien 71
0254 Oslo

Telefon: 23 08 47 70
Telefax: 22 43 16 60
E-post: nsg@nsg.no

- på lag med naturen